

49

UMOWA

między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Estońską o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych, pracowniczych i karnych,

sporządzona w Tallinie dnia 27 listopada 1998 r.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 27 listopada 1998 r. została sporządzona w Tallinie Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Estońską o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych, pracowniczych i karnych w następującym brzmieniu:

UMOWA

między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Estońską o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych, pracowniczych i karnych

Rzeczpospolita Polska i Republika Estońska,

kierując się pragnieniem dalszego rozwoju przyjaźni i współpracy między obydwojma państwami oraz

dążąc do pogłębienia i udoskonalenia wzajemnej współpracy między obydwojma państwami w dziedzinie stosunków prawnych,

postanowiły zawrzeć niniejszą umowę i uzgodniły, co następuje:

CZĘŚĆ PIERWSZA**POSTANOWIENIA OGÓLNE****Artykuł 1****Zakres ochrony prawnej**

1. Obywatele jednej Umawiającej się Strony korzystają na terytorium drugiej Umawiającej się Strony z takiej samej ochrony prawnej w sprawach osobistych i majątkowych, jaka przysługuje obywatelom tej Umawiającej się Strony.

2. Obywatele jednej Umawiającej się Strony mają prawo swobodnego i nieskrępowanego zwracania się do organów drugiej Umawiającej się Strony właściwych w sprawach cywilnych, pracowniczych i karnych, występowania przed nimi, wytaczania powództw, składania wniosków, jak również dokonywania innych czynności procesowych na tych samych warunkach, co obywatele tej Umawiającej się Strony.

3. Sprawami cywilnymi w rozumieniu niniejszej umowy są również sprawy rodzinne i pracownicze.

4. W rozumieniu niniejszej umowy wyrażenie „nieruchomość” oznacza również budynek trwale z gruntem związany lub części takiego budynku, jeżeli stanowią odrębny od gruntu przedmiot własności.

5. Postanowienia niniejszej umowy dotyczące obywateli Umawiających się Stron stosuje się odpowied-

nie do osób prawnych utworzonych zgodnie z prawem tej Umawiającej się Strony, na której terytorium mają swoją siedzibę.

Artykuł 2**Udzielanie pomocy prawnej**

Sądy i prokuratury, zwane dalej „organami wymiaru sprawiedliwości”, i inne organy Umawiających się Stron, właściwe w sprawach cywilnych, pracowniczych i karnych, udzielają sobie w tych sprawach wzajemnie pomocy prawnej.

Artykuł 3**Tryb porozumiewania się**

1. W sprawach objętych niniejszą umową organy wymiaru sprawiedliwości Umawiających się Stron porozumiewają się za pośrednictwem organów centralnych, chyba że niniejsza umowa stanowi inaczej.

2. W rozumieniu niniejszej umowy organami centralnymi są: ze strony Rzeczypospolitej Polskiej — Ministerstwo Sprawiedliwości, a ze strony Republiki Estońskiej — Ministerstwo Sprawiedliwości i Prokuratura Państwa.

Artykuł 4**Język we wzajemnym obrocie**

1. Wnioski o udzielenie pomocy prawnej sporządza się w języku urzędowym Strony wzywającej, dołączając tłumaczenie na język urzędowy Strony wezwanej, język angielski lub rosyjski.

2. Przy wykonywaniu pomocy prawnej dokumenty sporządza się w języku urzędowym Strony wezwanej, dołączając tłumaczenie na język urzędowy Strony wzywającej, język angielski lub rosyjski.

3. Jeżeli według postanowień niniejszej umowy wymagane jest dołączenie do przesyłanych pism ich tłumaczeń, tłumaczenia te powinny być poświadczone

przez tłumacza przysięgłego lub urzędowo dopuszczonego jednej z Umawiających się Stron.

Artykuł 5

Zakres pomocy prawnej

Umawiające się Strony udzielają sobie wzajemnie pomocy prawnej przez dokonywanie poszczególnych czynności procesowych, a w szczególności przez sporządzanie, przesyłanie i doręczanie dokumentów, dokonywanie przeszukań, odbieranie i wydawanie dowodów rzeczowych, opracowywanie opinii przez biegłych, przesłuchiwanie stron, uczestników postępowania, świadków, biegłych, podejrzanych, oskarżonych i innych osób.

Artykuł 6

Forma wniosku o udzielenie pomocy prawnej

1. Wniosek o udzielenie pomocy prawnej powinien zawierać:

- 1) oznaczenie organu wzywającego,
- 2) oznaczenie organu wezwanego,
- 3) oznaczenie sprawy, w której występuje się o udzielenie pomocy prawnej,
- 4) imiona i nazwiska stron, podejrzanych, oskarżonych lub skazanych, ich miejsce stałego lub czasowego pobytu, obywatelstwo, zawód, a w sprawach karnych, w miarę możliwości, również miejsce i datę urodzenia, imiona ich rodziców, a co do osób prawnych — ich nazwę i siedzibę,
- 5) imiona, nazwiska i adresy przedstawicieli osób wymienionych w punkcie 4,
- 6) treść wniosku i informacje niezbędne do jego wykonania, a zwłaszcza imiona, nazwiska i adresy świadków, o ile są one znane,
- 7) w sprawach karnych — dodatkowo opis i kwalifikację prawną popełnionego czynu przestępnego.

2. Wniosek o udzielenie pomocy prawnej powinien być opatrzony podpisem i pieczęcią urzędową organu wzywającego.

3. Umawiające się Strony mogą do wniosków o udzielenie pomocy prawnej używać druków w językach polskim i estońskim, które zostaną uzgodnione przez organy centralne Umawiających się Stron.

Artykuł 7

Wykonywanie wniosku o udzielenie pomocy prawnej

1. Przy wykonywaniu wniosku o udzielenie pomocy prawnej organ wezwany stosuje przepisy prawa swego państwa. Zastosuje on jednak sposób dokonania czynności wskazany przez organ wzywający, jeżeli nie jest to sprzeczne z prawem wezwanej Umawiającej się Strony.

2. Jeżeli organ wezwany nie jest właściwy do wykonania wniosku, przekazuje wniosek organowi właściwemu, zawiadamiając o tym organ wzywający.

3. Jeżeli dokładny adres osoby, której dotyczy wniosek, jest nieznan, organ wezwany podejmie odpowiednie czynności zmierzające do jego ustalenia.

4. Na wniosek organu wzywającego organ wezwany zawiadamia we właściwym czasie bezpośrednio organ wzywający i strony o terminie i miejscu wykonania wniosku.

5. Po wykonaniu wniosku organ wezwany przesyła akta organowi wzywającemu, a w wypadku gdy wniosek nie może być wykonany, organ wezwany zwraca wniosek organowi wzywającemu, zawiadamiając o przyczynie niewykonania wniosku.

Artykuł 8

Wzywanie z zagranicy świadków lub biegłych

1. Jeżeli w postępowaniu przed organami wymiaru sprawiedliwości jednej Umawiającej się Strony zajdzie potrzeba osobistego stawiennictwa świadka lub biegłego przebywającego na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, należy zwrócić się do właściwego organu wymiaru sprawiedliwości tej Umawiającej się Strony o doręczenie wezwania.

2. Wezwanie nie może zawierać zagrożenia zastosowania środków przymusu na wypadek niestawiennictwa.

3. Świadek lub biegły, który stawił się na wezwanie przed organem wzywającym Umawiającej się Strony, nie może być na terytorium tej Strony, bez względu na posiadane obywatelstwo, pociągnięty do odpowiedzialności za przestępstwo lub wykroczenie ani aresztowany, ani nie może odbywać kary orzeczonej przez sąd z powodu przestępstwa będącego przedmiotem postępowania, w związku z którym został wezwany, ani z powodu innego przestępstwa, popełnionego przed przekroczeniem granicy państwowej wzywającej Umawiającej się Strony lub będącego w związku ze złożeniem zeznania.

4. Świadek lub biegły traci ochronę, jeżeli nie opuści terytorium wzywającej Umawiającej się Strony w terminie dziesięciu dni od dnia zawiadomienia go przez organ wzywający, że jego obecność nie jest już potrzebna. Do tego terminu nie wlicza się czasu, w ciągu którego świadek lub biegły nie mógł opuścić terytorium wzywającej Umawiającej się Strony bez własnej winy.

5. Świadek lub biegły ma prawo do zwrotu kosztów podróży, pobytu i utraconego zarobku, a biegły ponadto prawo do wynagrodzenia za czynności biegłego. W wezwaniu zamieszcza się informację o rodzaju i wysokości kosztów, jakie należą się świadkowi lub biegłemu. Na wniosek świadka lub biegłego wzywająca Umawiająca się Strona udzieli zaliczki na pokrycie kosztów.

Artykuł 9

Doręczanie pism

Organ wezwany doręcza pisma zgodnie z przepisami prawnymi obowiązującymi w jego państwie, jeżeli doręczane pisma zostały sporządzone w języku urzędowym Strony wezwanej albo jeżeli dołączono uwierzytelnione tłumaczenie na język tej Strony. W innym wypadku doręcza się pisma adresatowi, jeżeli dobrowolnie je przyjmie.

Artykuł 10

Dowód doręczenia

Dowodem doręczenia jest potwierdzenie odbioru, opatrzone datą doręczenia, podpisami odbiorcy i doręczającego oraz pieczęcią organu doręczającego, albo zaświadczenie organu doręczającego stwierdzające datę, miejsce i sposób doręczenia. Jeżeli pismo doręczono w dwóch egzemplarzach, potwierdzenie odbioru można również umieścić na jednym z tych egzemplarzy.

Artykuł 11

Koszty pomocy prawnej

Każda z Umawiających się Stron ponosi koszty powstałe na swym terytorium w związku z udzieleniem pomocy prawnej na podstawie niniejszej umowy.

Artykuł 12

Informacje o prawie

1. Organy centralne Umawiających się Stron przekazują sobie wzajemnie ważniejsze akty ustawodawcze z zakresu prawa cywilnego, pracy i karnego.

2. Organy centralne Umawiających się Stron udzielają sobie wzajemnie na wniosek informacji o swych przepisach prawnych, jak również o praktyce organów wymiaru sprawiedliwości.

Artykuł 13

Przekazywanie przedmiotów i wartości dewizowych

Jeżeli w wykonaniu niniejszej umowy następuje przekazanie przedmiotów lub wartości dewizowych z terytorium jednej Umawiającej się Strony na terytorium drugiej Umawiającej się Strony albo przedstawicielstwu dyplomatycznemu lub urzędowi konsularnemu drugiej Umawiającej się Strony, odbywa się to z zachowaniem odpowiednich przepisów prawa tej Umawiającej się Strony, której organ dokonuje przekazania.

Artykuł 14

Ustalanie adresów i innych danych

1. Organy wymiaru sprawiedliwości Umawiających się Stron udzielają sobie na wniosek pomocy przy

ustalaniu adresów osób przebywających na ich terytorium.

2. Jeżeli przed sądem jednej z Umawiających się Stron wszczęte zostanie postępowanie w sprawie o alimenty od osoby przebywającej na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, sąd tej Umawiającej się Strony udzieli na wniosek pomocy przy ustalaniu miejsca pracy i wysokości dochodów osoby zobowiązanej.

Artykuł 15

Uznawanie dokumentów

1. Dokumenty, które sporządził lub uwierzytelnił właściwy organ lub właściwa osoba jednej z Umawiających się Stron, opatrzone pieczęcią urzędową i podpisem osoby uprawnionej, posiadają moc dowodową na terytorium drugiej Umawiającej się Strony bez potrzeby legalizacji. Dotyczy to także odpisów i tłumaczeń dokumentów, które uwierzytelnił właściwy organ lub właściwa osoba.

2. Dokumenty, które na terytorium jednej z Umawiających się Stron traktowane są jako dokumenty urzędowe, uważane są za takie również na terytorium drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 16

Przesyłanie aktów stanu cywilnego i innych dokumentów

1. Właściwe organy Umawiających się Stron przesyłają sobie wzajemnie wypisy z aktów stanu cywilnego, dotyczących obywateli drugiej Umawiającej się Strony. Bezplatne przesyłanie tych wypisów następuje niezwłocznie po dokonaniu wpisu w akcie stanu cywilnego.

2. Postanowienie ustępu 1 stosuje się również w wypadku dokonania w akcie stanu cywilnego wzmianki dodatkowej, sprostowania lub uzupełnienia, dotyczących stanu cywilnego obywateli drugiej Umawiającej się Strony. Przesyła się wówczas wypis z aktu stanu cywilnego z dokonanymi zmianami.

3. Urzędy stanu cywilnego jednej Umawiającej się Strony przesyłają na wniosek organów wymiaru sprawiedliwości drugiej Umawiającej się Strony wypisy z aktów stanu cywilnego.

4. Wnioski obywateli jednej Umawiającej się Strony o nadesłanie wypisów z aktu stanu cywilnego można przysyłać bezpośrednio właściwemu urzędowi stanu cywilnego drugiej Umawiającej się Strony. Dokumenty te wnioskodawca otrzymuje za pośrednictwem przedstawiciela dyplomatycznego lub urzędu konsularnego tej Umawiającej się Strony, której organ wydał te dokumenty, za pobraniem należnej opłaty.

Artykuł 17

Przesyłanie odpisów orzeczeń

Umawiające się Strony przesyłają sobie wzajemnie, na wniosek, odpisy prawomocnych orzeczeń doty-

czących stanu cywilnego obywateli drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 18

Podania o wydanie i nadesłanie dokumentów

Podania obywateli jednej Umawiającej się Strony o wydanie i nadesłanie dokumentów dotyczących wykształcenia, stażu pracy i innych dokumentów dotyczących osobistych lub majątkowych praw i interesów tych obywateli mogą być przesyłane bezpośrednio do właściwych organów drugiej Umawiającej się Strony. Dokumenty przesyła się obywatelowi za pośrednictwem przedstawicielstwa dyplomatycznego lub urzędu konsularnego tej Umawiającej się Strony, której organ dokumenty te wydał. Przedstawicielstwo dyplomatyczne lub urząd konsularny, przekazując obywatelowi dokumenty, pobiera opłatę za ich wystawienie.

Artykuł 19

Odmowa udzielenia pomocy prawnej

Pomocy prawnej nie udziela się, jeżeli jej udzielenie może naruszać suwerenność lub bezpieczeństwo albo pozostawać w sprzeczności z podstawowymi zasadami prawa wezwanej Umawiającej się Strony.

CZĘŚĆ DRUGA

SPRAWY CYWILNE I PRACOWNICZE

Artykuł 20

Postanowienia ogólne

W wypadku wszczęcia postępowania w sprawie między tymi samymi stronami o ten sam przedmiot i na takiej samej podstawie — przed sądami obu Umawiających się Stron, właściwymi zgodnie z niniejszą umową, sąd, przed którym wszczęto postępowanie później, umorzy postępowanie.

Rozdział pierwszy

Sprawy z zakresu prawa osobowego

Artykuł 21

Zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych

1. Zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych osoby fizycznej ocenia się według prawa tej Umawiającej się Strony, której osoba ta jest obywatelem.

2. Zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych osoby prawnej ocenia się według prawa tej Umawiającej się Strony, na której terytorium ma swoją siedzibę.

Artykuł 22

Ogólne zasady ubezwłasnowolnienia całkowitego lub częściowego

Jeżeli niniejsza umowa nie stanowi inaczej, do ubezwłasnowolnienia całkowitego lub częściowego

właściwy jest sąd tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest osoba mająca być ubezwłasnowolniona. Sąd ten stosuje prawo swego państwa.

Artykuł 23

Ubezwłasnowolnienie całkowite lub częściowe obywateli drugiej Umawiającej się Strony

1. Jeżeli sąd jednej Umawiającej się Strony stwierdzi, że zachodzą przesłanki do ubezwłasnowolnienia całkowitego lub częściowego obywatela drugiej Umawiającej się Strony, mającego miejsce zamieszkania lub pobytu na terytorium pierwszej Umawiającej się Strony, zawiadomi o tym właściwy sąd drugiej Umawiającej się Strony.

2. W wypadkach nie cierpiących zwłoki sąd określony w ustępie 1 może wydać tymczasowe zarządzenie potrzebne dla ochrony tej osoby lub jej majątku. Odpisy tych zarządzeń przesyła się właściwemu sądowi tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest ta osoba.

3. Jeżeli sąd drugiej Umawiającej się Strony zawiadomiony zgodnie z ustępem 1 oznajmi, że pozostawia dalsze czynności sądowi miejsca zamieszkania lub pobytu tej osoby, albo nie wypowie się w terminie trzech miesięcy, sąd miejsca zamieszkania lub pobytu tej osoby może przeprowadzić postępowanie o ubezwłasnowolnienie całkowite lub częściowe według prawa swego państwa, o ile taką samą przyczynę ubezwłasnowolnienia przewiduje również prawo tej Umawiającej się Strony, której dana osoba jest obywatelem. Orzeczenie o ubezwłasnowolnieniu całkowitym lub częściowym przesyła się właściwemu sądowi drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 24

Uchylenie ubezwłasnowolnienia całkowitego lub częściowego

Postanowienia artykułów 22 i 23 stosuje się odpowiednio do uchylenia ubezwłasnowolnienia całkowitego lub częściowego.

Artykuł 25

Uznanie za zaginionego, uznanie za zmarłego i stwierdzenie zgonu

1. Do uznania osoby za zaginioną lub zmarłą i do stwierdzenia zgonu właściwe jest prawo tej Umawiającej się Strony, której obywatelem była ta osoba w czasie, gdy według ostatnich wiadomości pozostawała przy życiu.

2. Do uznania osoby za zaginioną lub zmarłą i do stwierdzenia zgonu właściwy jest sąd tej Umawiającej się Strony, której obywatelem była ta osoba w czasie, gdy według ostatnich wiadomości pozostawała przy życiu.

3. Sąd jednej Umawiającej się Strony może uznać obywatela drugiej Umawiającej się Strony za zaginionego lub zmarłego i stwierdzić jego zgon:

1) na wniosek osoby zamierzającej zrealizować swoje uprawnienia wynikające z dziedziczenia lub stosunków majątkowych między małżonkami — co do majątku nieruchomości osoby zaginionej lub zmarłej, znajdującego się na terytorium tej Umawiającej się Strony, której sąd ma wydać orzeczenie;

2) na wniosek małżonka osoby zaginionej lub zmarłej, zamieszkującego w czasie złożenia wniosku na terytorium tej Umawiającej się Strony, której sąd ma wydać orzeczenie.

4. Orzeczenie wydane na podstawie ustępu 3 wywiera skutki prawne wyłącznie na terytorium tej Umawiającej się Strony, której sąd wydał orzeczenie.

Rozdział drugi

Sprawy z zakresu prawa rodzinnego

Artykuł 26

Zawarcie małżeństwa

1. Przesłanki zawarcia małżeństwa ocenia się dla każdej z osób zawierających małżeństwo według prawa tej Umawiającej się Strony, której osoba ta jest obywatelem.

2. Forma zawarcia małżeństwa podlega prawu tej Umawiającej się Strony, na której terytorium małżeństwo jest zawierane.

Artykuł 27

Stosunki osobiste i majątkowe między małżonkami

1. Stosunki osobiste i majątkowe między małżonkami podlegają prawu tej Umawiającej się Strony, której obywatelami są małżonkowie.

2. Jeżeli jeden z małżonków jest obywatelem jednej Umawiającej się Strony, drugi zaś — obywatelem drugiej Umawiającej się Strony, w sprawach dotyczących stosunków osobistych i majątkowych między nimi właściwe jest prawo tej Umawiającej się Strony, na której terytorium mają oni miejsce zamieszkania. Jeżeli jeden z małżonków ma miejsce zamieszkania na terytorium jednej Umawiającej się Strony, a drugi — na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, właściwe jest prawo tej Umawiającej się Strony, przed której sądem toczy się postępowanie.

3. W sprawach dotyczących stosunków osobistych i majątkowych między małżonkami w wypadku przewidzianym w ustępie 1 właściwy jest sąd tej Umawiającej się Strony, której obywatelami są małżonkowie w czasie zgłoszenia wniosku. Jeżeli małżonkowie mają miejsce zamieszkania na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, właściwy jest również sąd tej Umawiającej się Strony.

4. W sprawach dotyczących stosunków osobistych i majątkowych między małżonkami w wypadku przewidzianym w ustępie 2 właściwy jest sąd tej Umawiającej się Strony, na której terytorium małżonkowie mają miejsce zamieszkania. Jeżeli jeden z małżonków ma

miejsce zamieszkania na terytorium jednej Umawiającej się Strony, a drugi — na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, właściwe są sądy obu Umawiających się Stron.

Artykuł 28

Rozwód

1. Rozwód podlega prawu tej Umawiającej się Strony, której obywatelami są małżonkowie w chwili wszczęcia postępowania.

2. Jeżeli w chwili wszczęcia postępowania jeden z małżonków jest obywatelem jednej Umawiającej się Strony, drugi zaś — obywatelem drugiej Umawiającej się Strony, na której terytorium mają oni miejsce zamieszkania. Jeżeli jeden z małżonków ma miejsce zamieszkania na terytorium jednej Umawiającej się Strony, a drugi — na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, właściwe jest prawo tej Umawiającej się Strony, przed której sądem toczy się postępowanie.

3. W sprawach o rozwód w wypadku przewidzianym w ustępie 1 właściwy jest organ tej Umawiającej się Strony, której obywatelami są małżonkowie w chwili wszczęcia postępowania. Jeżeli małżonkowie mają miejsce zamieszkania na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, właściwy jest również organ tej Umawiającej się Strony.

4. W sprawach o rozwód w wypadku przewidzianym w ustępie 2 właściwy jest organ tej Umawiającej się Strony, na której terytorium małżonkowie mają miejsce zamieszkania. Jeżeli jeden z małżonków ma miejsce zamieszkania na terytorium jednej Umawiającej się Strony, a drugi — na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, właściwe są organy obu Umawiających się Stron.

5. Organ właściwy do orzekania w sprawie o rozwód jest również właściwy do orzekania o władzy rodzicielskiej i alimentach na rzecz małoletnich dzieci.

Artykuł 29

Istnienie, nieistnienie i nieważność małżeństwa

1. W sprawach o ustalenie istnienia lub nieistnienia małżeństwa oraz o unieważnienie małżeństwa stosuje się prawo tej Umawiającej się Strony, któremu podlegało zawarcie małżeństwa.

2. W zakresie właściwości sądu stosuje się odpowiednio postanowienia artykułu 28.

Artykuł 30

Stosunki prawne między rodzicami i dziećmi

1. Stosunki prawne między rodzicami i dziećmi, w tym również roszczenia alimentacyjne na rzecz dzieci, podlegają prawu tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest dziecko.

2. Ustalenie i zaprzeczenie pochodzenia dziecka od określonej osoby oraz uznanie dziecka podlega prawu tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest matka dziecka w chwili jego urodzenia. Wystarczy jednak zachowanie formy uznania dziecka przewidzianej przez prawo tej Umawiającej się Strony, na której terytorium uznanie ma być lub było dokonane.

3. W sprawach wymienionych w ustępach 1 i 2 właściwe są organy tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest dziecko, jak również organy tej Umawiającej się Strony, na której terytorium dziecko ma miejsce zamieszkania.

Artykuł 31

Inne roszczenia alimentacyjne

W sprawach o inne roszczenia alimentacyjne z zakresu prawa rodzinnego właściwe są prawo i sądy tej Umawiającej się Strony, na której terytorium ma miejsce zamieszkania osoba ubiegająca się o alimenty.

Artykuł 32

Przysposobienie

1. Do przysposobienia właściwe jest prawo tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest przysposabiający w czasie zgłoszenia wniosku. Jeżeli przysposabiający jest obywatelem jednej Umawiającej się Strony, a ma miejsce zamieszkania na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, właściwe jest prawo tej Umawiającej się Strony.

2. Do przysposobienia stosuje się także prawo tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest przysposobiany w zakresie jego zgody, zgody jego przedstawiciela ustawowego, zezwolenia właściwego organu państwowego oraz ograniczeń przysposobienia z powodu zmiany miejsca zamieszkania przysposobianego na miejsce zamieszkania w innym państwie.

3. Jeżeli dziecko przysposabiają małżonkowie, z których jeden jest obywatelem jednej Umawiającej się Strony, drugi zaś — obywatelem drugiej Umawiającej się Strony, muszą być spełnione wymagania przewidziane przez prawo obu Umawiających się Stron. Jeżeli jednak małżonkowie mają miejsce zamieszkania na terytorium jednej z Umawiających się Stron, właściwe jest prawo tej Umawiającej się Strony.

4. Postanowienia ustępów poprzedzających stosuje się odpowiednio do zmiany i rozwiązania przysposobienia.

5. W sprawach o przysposobienie, zmianę i rozwiązanie przysposobienia właściwy jest sąd tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest przysposobiany w czasie zgłoszenia wniosku. Jeżeli przysposobiany jest obywatelem jednej Umawiającej się Strony, a ma miejsce zamieszkania na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, gdzie ma miejsce zamieszkania także przysposabiający, właściwy jest również sąd tej Umawiającej się Strony.

Artykuł 33

Opieka i kuratela

1. Do opieki i kurateli właściwe jest, jeżeli niniejsza umowa nie stanowi inaczej, prawo tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest osoba, dla której jest lub ma być ustanowiony opiekun lub kurator.

2. Stosunki prawne między opiekunem lub kuratorem a osobą pozostającą pod opieką lub kuratelą podlegają prawu tej Umawiającej się Strony, której organ ustanowił opiekę lub kuratelę.

3. Obowiązek przyjęcia opieki lub kurateli podlega prawu tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest osoba mająca zostać opiekunem lub kuratorem.

4. Dla obywatela jednej Umawiającej się Strony może być ustanowiony opiekun lub kurator, będący obywatelem drugiej Umawiającej się Strony, jeżeli zamieszkuje on na terytorium tej Umawiającej się Strony, na której terytorium opieka lub kuratela ma być sprawowana, i jeżeli jego ustanowienie najbardziej odpowiada interesom osoby podlegającej opiece lub kurateli.

5. Do opieki i kurateli właściwy jest organ tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest osoba, dla której jest lub ma być ustanowiona opieka lub kuratela.

Artykuł 34

Środki w zakresie opieki i kurateli

1. Jeżeli dla ochrony interesów obywatela jednej Umawiającej się Strony, którego miejsce zamieszkania lub pobytu albo którego majątek znajduje się na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, zachodzi potrzeba podjęcia środków w zakresie opieki lub kurateli, organ tej Umawiającej się Strony zawiadomi o tym niezwłocznie organ właściwy wymieniony w artykule 33 ustęp 5.

2. W wypadkach niecierpiących zwłoki organ drugiej Umawiającej się Strony zastosuje odpowiednie środki tymczasowe według własnego prawa i niezwłocznie zawiadomi o tym organ właściwy wymieniony w artykule 33 ustęp 5. Tymczasowe środki pozostają w mocy do czasu podjęcia przez ten organ innych zarządzeń.

Artykuł 35

Przekazywanie opieki lub kurateli

1. Organ właściwy w myśl artykułu 33 ustęp 5 może przekazać sprawowanie opieki lub kurateli organowi drugiej Umawiającej się Strony, jeżeli osoba pozostająca pod opieką lub kuratelą ma miejsce zamieszkania lub pobytu albo majątek na terytorium tej Umawiającej się Strony. Przekazanie stanie się skuteczne, gdy organ wezwany przejmie sprawowanie opieki lub kurateli i zawiadomi o tym organ wzywający.

2. Organ, który stosownie do ustępu 1 podjął się ustanowienia opieki lub kurateli, stosuje prawo obowiązujące w jego państwie.

Rozdział trzeci

Sprawy majątkowe

Artykuł 36

Forma czynności prawnej

1. Forma czynności prawnej podlega prawu tej Umawiającej się Strony, które właściwe jest dla samej czynności. Wystarczy jednak zachowanie formy przewidzianej przez prawo tej Umawiającej się Strony, na której terytorium czynność zostaje dokonana.

2. Forma czynności prawnej odnoszącej się do nieruchomości podlega prawu tej Umawiającej się Strony, na której terytorium nieruchomość jest położona.

Artykuł 37

Nieruchomości

Do stosunków prawnych dotyczących nieruchomości właściwe są sądy i prawo tej Umawiającej się Strony, na której terytorium nieruchomość jest położona.

Artykuł 38

Zobowiązania ze stosunków umownych

1. Zobowiązania ze stosunków umownych podlegają prawu tej Umawiającej się Strony, na której terytorium została zawarta umowa, chyba że uczestnicy stosunku zobowiązaniowego poddadzą ten stosunek wybranemu przez siebie prawu.

2. W sprawach wymienionych w ustępie 1 właściwy jest sąd tej Umawiającej się Strony, na której terytorium ma miejsce zamieszkania lub siedzibę pozwany. Właściwy jest również sąd tej Umawiającej się Strony, na której terytorium ma miejsce zamieszkania lub siedzibę powód, jeżeli na tym terytorium znajduje się przedmiot sporu albo majątek pozwanego.

3. Właściwość określoną w ustępie 2 uczestnicy stosunku zobowiązaniowego mogą zmienić w drodze umowy.

Artykuł 39

Odpowiedzialność za czyny niedozwolone

1. Odpowiedzialność z tytułu wyrządzenia szkody nie wynikającej ze stosunków umownych (czyny niedozwolone) podlega prawu tej Umawiającej się Strony, na której terytorium nastąpiło zdarzenie będące źródłem zobowiązania. Jednakże gdy powód i pozwany są obywatelami tej samej Umawiającej się Strony, właściwe jest prawo tej Strony.

2. W sprawach wymienionych w ustępie 1 właściwy jest sąd tej Umawiającej się Strony, na której tery-

torium nastąpiło zdarzenie będące źródłem zobowiązania lub na której terytorium pozwany ma miejsce zamieszkania. Właściwy jest również sąd tej Umawiającej się Strony, na której terytorium ma miejsce zamieszkania powód, jeżeli na tym terytorium znajduje się majątek pozwanego.

Rozdział czwarty

Sprawy spadkowe

Artykuł 40

Zasada równości

1. Obywatele jednej Umawiającej się Strony mogą nabywać na terytorium drugiej Umawiającej się Strony majątek i inne prawa w drodze dziedziczenia z mocy ustawy lub rozporządzenia na wypadek śmierci na tych samych warunkach i w tym samym zakresie, jak obywatele tej Strony.

2. Obywatele jednej Umawiającej się Strony mogą dokonywać rozporządzeń na wypadek śmierci w stosunku do mienia znajdującego się na terytorium drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 41

Prawo właściwe

1. Stosunki prawne w zakresie dziedziczenia mienia ruchomego podlegają prawu tej Umawiającej się Strony, której obywatelem był spadkodawca w chwili śmierci.

2. Stosunki prawne w zakresie dziedziczenia mienia nieruchomego podlegają prawu tej Umawiającej się Strony, na której terytorium mienie to jest położone.

3. Ustalenie, czy rzecz wchodząca w skład spadku jest ruchomością czy nieruchomością, podlega prawu tej Umawiającej się Strony, na której terytorium rzecz ta się znajduje.

Artykuł 42

Przejście spadku na rzecz państwa

Jeżeli według prawa Umawiającej się Strony, określonego w artykule 41, nie ma spadkobierców, to mienie ruchome przypada tej Umawiającej się Stronie, której obywatelem był spadkodawca w chwili śmierci, a mienie nieruchome przypada tej Umawiającej się Stronie, na której terytorium jest położone.

Artykuł 43

Testament

1. Zdolność do sporządzenia lub odwołania testamentu, jak również skutki prawne wad oświadczenia woli podlegają prawu tej Umawiającej się Strony, której obywatelem był spadkodawca w chwili sporządzenia lub odwołania testamentu.

2. Forma sporządzenia lub odwołania testamentu podlega prawu tej Umawiającej się Strony, której obywatelem był spadkodawca w chwili sporządzenia lub odwołania testamentu. Wystarczy jednak zachowanie prawa tej Umawiającej się Strony, na której terytorium testament został sporządzony lub odwołany.

Artykuł 44

Właściwość organów w sprawach spadkowych

1. W sprawach spadkowych dotyczących mienia ruchomego właściwy jest sąd lub notariusz tej Umawiającej się Strony, której obywatelem był spadkodawca w chwili śmierci.

2. W sprawach spadkowych dotyczących mienia nieruchomości właściwy jest sąd lub notariusz tej Umawiającej się Strony, na której terytorium mienie to jest położone.

3. W wypadku gdy całe mienie ruchome pozostałe po śmierci obywatela jednej Umawiającej się Strony znajduje się na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, to na wniosek spadkobiercy postępowania przeprowadzi sąd lub notariusz drugiej Umawiającej się Strony, jeżeli wyrażą na to zgodę wszyscy znani spadkobiercy.

Artykuł 45

Otwarcie i ogłoszenie testamentu

Testament otwiera i ogłasza właściwy sąd lub notariusz tej Umawiającej się Strony, na której terytorium znajduje się testament.

Rozdział piąty

Sprawy z zakresu prawa pracy

Artykuł 46

Zasady ogólne

1. Powstanie, zmiana, rozwiązanie i wygaśnięcie stosunku pracy oraz roszczenia z niego wynikające podlegają prawu tej Umawiającej się Strony, na której terytorium praca jest, była lub miała być wykonywana. Jeżeli pracownik wykonuje pracę na terytorium jednej Umawiającej się Strony na podstawie stosunku pracy łączącego go z zakładem pracy, który ma siedzibę na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, powstanie, zmiana, rozwiązanie i wygaśnięcie stosunku pracy oraz roszczenia z niego wynikające podlegają prawu tej Umawiającej się Strony.

2. W sprawach, o których mowa w ustępie 1, właściwe są sądy tej Umawiającej się Strony, na której terytorium praca jest, była lub miała być wykonywana. Właściwe są również sądy tej Umawiającej się Strony, na której terytorium ma miejsce zamieszkania pozwany, jak również — na której terytorium ma miejsce zamieszkania powód, jeżeli na tym terytorium znajduje się przedmiot sporu albo majątek pozwanego.

Rozdział szósty

Koszty procesu i ułatwienia procesowe

Artykuł 47

Zwolnienie od złożenia kaucji na zabezpieczenie kosztów postępowania

Obywatelom jednej z Umawiających się Stron, którzy zamieszkują lub przebywają na terytorium którejkolwiek z tych Stron i występują przed sądami drugiej Umawiającej się Strony, nie można nakazać złożenia kaucji na zabezpieczenie kosztów postępowania tylko z tego powodu, że są cudzoziemcami lub że nie mają miejsca zamieszkania lub pobytu na terytorium tej Umawiającej się Strony, przed której organem występują.

Artykuł 48

Zwolnienie od kosztów sądowych

1. Obywatele jednej Umawiającej się Strony korzystają na terytorium drugiej Umawiającej się Strony ze zwolnienia od opłat, zaliczek i innych wydatków w postępowaniu oraz z bezpłatnego zastępstwa procesowego na tych samych warunkach i w takim samym zakresie, co obywatele tej Umawiającej się Strony.

2. Zwolnienia, o których mowa w ustępie 1, dotyczą wszystkich czynności postępowania łącznie z czynnościami egzekucyjnymi.

3. Zwolnienie od kosztów udzielone w określonej sprawie przez sąd jednej Umawiającej się Strony rozciąga się również na koszty powstałe w razie dokonywania czynności postępowania w tej samej sprawie na terytorium drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 49

Wymagane dokumenty

1. Dla uzyskania zwolnienia od kosztów lub przyznania bezpłatnego zastępstwa procesowego należy złożyć zaświadczenie o sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej wnioskodawcy. Zaświadczenie takie wydaje właściwy organ tej Umawiającej się Strony, na której terytorium ma miejsce zamieszkania lub pobytu wnioskodawcy.

2. Jeżeli wnioskodawca nie zamieszkuje ani nie przebywa na terytorium którejkolwiek z Umawiających się Stron, zaświadczenie może wydać przedstawicielstwo dyplomatyczne lub urząd konsularny tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest wnioskodawca.

3. W wypadku gdy prawo jednej z Umawiających się Stron nie wymaga złożenia zaświadczenia o sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej, o którym mowa w ustępie 1, wnioskodawca powinien złożyć oświadczenie o stanie rodzinnym i majątkowym.

4. Sąd orzekający o zwolnieniu od kosztów może żądać od organu, który wydał zaświadczenie, dodatkowych wyjaśnień lub uzupełnienia danych.

Artykuł 50

Tryb składania wniosku

1. Obywatel jednej Umawiającej się Strony, zamierzający ubiegać się o zwolnienie od kosztów lub bezpłatne zastępstwo procesowe przed sądem drugiej Umawiającej się Strony może zgłosić taki wniosek pisemnie lub ustnie w sądzie właściwym według swego miejsca zamieszkania lub pobytu. Sąd ten przesyła właściwemu sądowi drugiej Umawiającej się Strony wniosek wraz z zaświadczeniem określonym w artykule 49.

2. Wniosek wymieniony w ustępie 1 może być zgłoszony jednocześnie z pozwem lub wnioskiem wszczynającym postępowanie.

Artykuł 51

Termin do uiszczenia kosztów lub uzupełnienia braków

Sąd jednej Umawiającej się Strony, wzywając stronę procesową lub uczestnika postępowania zamieszkałego lub przebywającego na terytorium drugiej Umawiającej się Strony do uiszczenia kosztów sądowych lub do uzupełnienia braków pozwu lub wniosku, wyznaczy równocześnie termin nie krótszy niż jeden miesiąc. Bieg terminu rozpoczyna się od daty doręczenia pisma w tym przedmiocie.

Artykuł 52

Terminy

1. Jeżeli sąd jednej Umawiającej się Strony wyznaczy stronie procesowej lub uczestnikom postępowania zamieszkałym na terytorium drugiej Umawiającej się Strony termin do dokonania czynności procesowej, o zachowaniu terminu rozstrzyga data stempla urzędu pocztowego tej Umawiającej się Strony, z której terytorium zostało wysłane pismo stanowiące wykonanie czynności.

2. W wypadku przekazania w określonym terminie żądanych przez sąd opłat i zaliczek na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, o zachowaniu wyznaczonego terminu rozstrzyga data wpłacenia ich do banku tej Umawiającej się Strony, na której terytorium zamieszkuje strona procesowa lub uczestnik postępowania.

3. Do skutków uchybienia terminu organ rozpoznający sprawę stosuje prawo swego państwa.

Rozdział siódmy

Uznawanie i wykonywanie orzeczeń

Artykuł 53

Uznawanie orzeczeń w sprawach o charakterze niemajątkowym

1. Prawomocne orzeczenia w sprawach cywilnych o charakterze niemajątkowym wydane przez sądy jed-

nej Umawiającej się Strony podlegają uznaniu na terytorium drugiej Umawiającej się Strony bez przeprowadzenia specjalnego postępowania o uznanie, jeżeli sądy drugiej Umawiającej się Strony nie wydały wcześniej prawomocnego orzeczenia w tej samej sprawie ani też nie były wyłącznie właściwe na podstawie niniejszej umowy, a w wypadku braku takiego uregulowania w umowie — na podstawie prawa wewnętrznego tej Umawiającej się Strony.

2. Prawomocne orzeczenia w sprawach cywilnych o charakterze niemajątkowym wydane przez organy, inne niż sądy, jednej Umawiającej się Strony podlegają uznaniu na terytorium drugiej Umawiającej się Strony na zasadach określonych w art. 55—57.

Artykuł 54

Uznawanie i wykonywanie orzeczeń

1. Na warunkach przewidzianych niniejszą umową Umawiające się Strony uznają i wykonują na swym terytorium następujące orzeczenia wydane na terytorium drugiej Umawiającej się Strony:

- 1) orzeczenia sądów w sprawach cywilnych i pracowniczych,
- 2) orzeczenia sądów w sprawach karnych, w części dotyczącej naprawienia szkody spowodowanej przestępstwem.

2. Za orzeczenia sądowe w rozumieniu ustępu 1 uważa się również ugody zawarte przed sądami w sprawach cywilnych i pracowniczych o charakterze majątkowym.

Artykuł 55

Warunki uznawania i wykonywania orzeczeń

Orzeczenia wymienione w artykule 54 podlegają uznaniu i wykonaniu na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, jeżeli:

- 1) według prawa tej Umawiającej się Strony, na której terytorium orzeczenie zostało wydane, jest ono prawomocne i wykonalne, a w sprawach dotyczących zobowiązań alimentacyjnych — również orzeczenie nieprawomocne, o ile jest wykonalne,
- 2) sąd, który wydał orzeczenie, był właściwy na podstawie niniejszej umowy, a w wypadku braku takiego uregulowania w umowie — na podstawie prawa wewnętrznego tej Umawiającej się Strony, na której terytorium orzeczenie ma być uznane i wykonane,
- 3) strona nie została pozbawiona możliwości obrony swych praw, a w szczególności jeżeli otrzymała wezwanie na rozprawę we właściwym czasie i trybie,
- 4) sprawa między tymi samymi stronami nie została już prawomocnie osądzona przez sąd tej Umawiającej się Strony, na której terytorium orzeczenie ma być uznane i wykonane, i jeżeli między tymi samymi stronami nie zostało wcześniej wszczęte postępowanie przed sądem tej Umawiającej się Strony,

na której terytorium orzeczenie ma być uznane i wykonane,

- 5) orzeczenie organu wymiaru sprawiedliwości państwa trzeciego między tymi samymi stronami i w tej samej sprawie nie było już uznane lub wykonane na terytorium tej Umawiającej się Strony, gdzie orzeczenie ma być uznane i wykonane,
- 6) przy wydaniu orzeczenia zastosowano prawo właściwe na podstawie niniejszej umowy, a w wypadku braku takiego uregulowania w umowie — na podstawie prawa wewnętrznego tej Umawiającej się Strony, na której terytorium orzeczenie ma być uznane i wykonane.

Artykuł 56

Wniosek o uznanie i wykonanie orzeczenia

1. Wniosek o uznanie i wykonanie orzeczenia może być złożony bezpośrednio we właściwym sądzie tej Umawiającej się Strony, na której terytorium orzeczenie ma być uznane i wykonane, lub też za pośrednictwem sądu, który rozpoznawał sprawę w pierwszej instancji.

2. Do wniosku należy dołączyć:

- 1) orzeczenie lub jego uwierzytelniony odpis wraz ze stwierdzeniem, że orzeczenie jest prawomocne i wykonalne, a w sprawach dotyczących zobowiązań alimentacyjnych, jeżeli orzeczenie jest nieprawomocne, wraz ze stwierdzeniem, że jest ono wykonalne, jeżeli nie wynika to z samego orzeczenia,
- 2) dokument stwierdzający, że strona, przeciwko której wydane zostało orzeczenie i która nie uczestniczyła w postępowaniu, otrzymała wezwanie na rozprawę we właściwym czasie i trybie, zgodnie z prawem tej Umawiającej się Strony, na której terytorium orzeczenie zostało wydane; natomiast w wypadku ograniczonej zdolności procesowej strony — dokument stwierdzający, że strona ta była należycie reprezentowana,
- 3) uwierzytelnione tłumaczenie wniosku oraz dokumentów wymienionych w punktach 1 i 2 na język tej Umawiającej się Strony, na której terytorium orzeczenie ma być uznane lub wykonane.

Artykuł 57

Tryb uznawania i wykonywania orzeczeń

1. Do uznania i wykonania orzeczenia właściwy jest sąd tej Umawiającej się Strony, na której terytorium orzeczenie ma być uznane i wykonane.

2. W postępowaniu tym sąd ustala, czy zostały spełnione warunki przewidziane w artykułach 55 i 56.

3. Do uznania i wykonania orzeczenia stosuje się prawo tej Umawiającej się Strony, na której terytorium orzeczenie ma być uznane i wykonane; dotyczy to także formy wniosku o uznanie i wykonanie orzeczenia. Do wniosku o uznanie i wykonanie orzeczenia należy dołączyć jego odpisy i odpisy załączników dla doręczenia uczestnikom postępowania.

4. Jeżeli na terytorium tej Umawiającej się Strony, której sąd wydał orzeczenie, egzekucja została zawieszona na skutek wznowienia postępowania lub na skutek wszczęcia postępowania o uchylenie lub zmianę prawomocnego orzeczenia w tej sprawie, na terytorium drugiej Umawiającej się Strony zawieszają się postępowanie w sprawie o uznanie i wykonanie orzeczenia lub postępowanie egzekucyjne.

5. Orzekając w sprawie o uznanie i wykonanie orzeczenia, sąd może żądać od stron wyjaśnień. Sąd ten może również żądać dodatkowych wyjaśnień od sądu, który wydał orzeczenie.

Artykuł 58

Wykonywanie orzeczeń o kosztach

1. Jeżeli osoba, która na podstawie artykułu 48 była zwolniona od kosztów postępowania, zostanie prawomocnym orzeczeniem wydanym na terytorium jednej Umawiającej się Strony zobowiązana do zapłaty tych kosztów uczestnikowi postępowania, właściwy sąd drugiej Umawiającej się Strony, na której terytorium ma nastąpić ich egzekucja, orzeknie bezpłatnie na wniosek o wykonalności tego orzeczenia.

2. Kosztami postępowania są również koszty świadczenia prawomocności i wykonalności orzeczenia oraz koszty tłumaczenia wymaganych dokumentów.

Artykuł 59

Rozstrzygnięcie o wykonaniu orzeczenia o kosztach

1. Sąd, który rozstrzyga o wykonaniu orzeczenia o kosztach, ustala prawomocność i wykonalność tego orzeczenia.

2. Do wniosku o wykonanie orzeczenia dołącza się orzeczenie lub uwierzytelniony odpis części orzeczenia, ustalającej wysokość kosztów wraz ze stwierdzeniem, że orzeczenie to jest prawomocne i wykonalne, oraz uwierzytelnione tłumaczenie tych dokumentów.

3. Sąd tej Umawiającej się Strony, na której terytorium koszty postępowania zostały wyłożone zaliczkowo przez państwo, zwróci się do właściwego sądu drugiej Umawiającej się Strony o ściągnięcie tych kosztów. Sąd ten wykona orzeczenie zgodnie ze swym prawem bez pobierania opłat i przekaże wyegzekwowane kwoty przedstawicielstwu dyplomatycznemu lub urzędowi konsularnemu drugiej Umawiającej się Strony. Postanowienia ustępów 1 i 2 stosuje się odpowiednio.

CZĘŚĆ TRZECIA

SPRAWY KARNE

Rozdział pierwszy

Przejęcie ścigania karnego

Artykuł 60

Zasady ogólne

1. Każda z Umawiających się Stron zobowiązuje się na wniosek drugiej Umawiającej się Strony do ściga-

nia karnego swych obywateli oraz cudzoziemców mających miejsce stałego pobytu na jej terytorium, podejrzanych o popełnienie przestępstwa na terytorium wzywającej Umawiającej się Strony.

2. Umawiające się Strony mogą składać wnioski o przejęcie ścigania karnego również w związku z takimi naruszeniami prawa, które według prawa wzywającej Umawiającej się Strony uważane są za przestępstwo, a według prawa wezwanej Umawiającej się Strony — tylko za wykroczenia.

3. W wypadkach, o których mowa w ustępach 1 i 2, właściwe organy wymiaru sprawiedliwości wezwanej Umawiającej się Strony stosują prawo swego państwa.

4. Jeżeli z czynu, którego dotyczy przejęte ściganie karne, wynikają roszczenia odszkodowawcze i złożone zostały odpowiednie wnioski o odszkodowanie, włącza się je do przejętego postępowania.

5. Postanowienie ustępu 1 stosuje się odpowiednio do osób nieletnich podejrzanych o naruszenie prawa karnego.

Artykuł 61

Wniosek o przejęcie ścigania karnego

1. Wniosek o przejęcie ścigania karnego powinien być sporządzony na piśmie i zawierać:

- 1) oznaczenie organu wzywającego,
- 2) imię i nazwisko osoby podejrzanej, jej obywatelstwo oraz inne dane osobowe,
- 3) opis i kwalifikację prawną czynu, w związku z którym zostaje złożony wniosek o przejęcie ścigania karnego.

2. Ponadto do wniosku dołącza się:

- 1) tekst przepisów karnych, a w miarę potrzeby — i innych przepisów Strony wzywającej istotnych dla ścigania karnego,
- 2) akta sprawy lub ich uwierzytelnione odpisy oraz dowody,
- 3) wnioski o odszkodowanie oraz w miarę możliwości informacje dotyczące wysokości szkody,
- 4) wnioski osób pokrzywdzonych o ściganie, jeżeli prawo Strony wezwanej tego wymaga.

Artykuł 62

Odesłanie podejrzanego

1. Jeżeli w chwili złożenia wniosku o przejęcie ścigania karnego podejrzany jest tymczasowo aresztowany na terytorium wzywającej Umawiającej się Strony, należy spowodować jego odesłanie na terytorium wezwanej Umawiającej się Strony.

2. Jeżeli w chwili złożenia wniosku o przejęcie ścigania karnego podejrzany przebywa na wolności na terytorium wzywającej Umawiającej się Strony, Strona ta w razie potrzeby podejmie zgodnie ze swoim prawem działanie w celu jego powrotu na terytorium wezwanej Umawiającej się Strony.

Artykuł 63

Zawiadomienie o wynikach ścigania karnego

Wezwana Umawiająca się Strona zawiadomi wzywającą Umawiającą się Stronę o orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie. Na wniosek wzywającej Umawiającej się Strony przesyła się odpis tego orzeczenia.

Artykuł 64

Następstwa przejęcia ścigania karnego

Po przejęciu ścigania karnego organy wymiaru sprawiedliwości Strony wzywającej nie mogą prowadzić postępowania przeciwko tej samej osobie o ten sam czyn, chyba że we wniosku o przejęcie ścigania karnego Strona wzywająca zastrzegła, iż może ponownie podjąć postępowanie w razie zawiadomienia przez Stronę wezwaną o odmowie wszczęcia postępowania lub umorzenia postępowania.

Rozdział drugi

Wydanie w celu ścigania lub wykonania kary

Artykuł 65

Wydanie osób

1. Umawiające się Strony wydają sobie wzajemnie, na wniosek, stosownie do postanowień niniejszej umowy, osoby znajdujące się na ich terytorium w celu przeprowadzenia postępowania karnego lub wykonania kary.

2. Wydanie w celu przeprowadzenia postępowania karnego następuje tylko z powodu takich przestępstw, które według prawa obu Umawiających się Stron zagrożone są karą, której górna granica przekracza jeden rok pozbawienia wolności, lub karą surowszą.

3. Wydanie w celu wykonania kary następuje tylko z powodu takich czynów, które są przestępstwami według prawa obu Umawiających się Stron i jeżeli osoba, której wydania się żąda, została skazana na karę co najmniej sześciu miesięcy pozbawienia wolności lub na karę surowszą.

Artykuł 66

Okoliczności wyłączające wydanie

1. Wydanie nie następuje, jeżeli:

- 1) osoba, której wydania zażądano, jest obywatelem wezwanej Umawiającej się Strony lub korzysta na terytorium tej Strony z prawa azylu,
- 2) przestępstwo zostało popełnione na terytorium wezwanej Umawiającej się Strony,
- 3) zgodnie z prawem wezwanej Umawiającej się Strony postępowanie karne nie może być wszczęte lub wyrok nie może być wykonany z powodu przedawnienia lub innych ustawowych przyczyn,

- 4) na terytorium wezwanej Umawiającej się Strony przeciwko osobie, której wydania zażądano, o ten sam czyn przestępny toczy się postępowanie karne lub został wydany prawomocny wyrok albo postępowanie karne zostało prawomocnie umorzono,
- 5) postępowanie karne może być wszczęte tylko z oskarżenia prywatnego.

2. Jeżeli wydanie nie następuje, wezwana Umawiająca się Strona zawiadomi o tym wzywającą Umawiającą się Stronę.

Artykuł 67

Wniosek o wydanie

1. Do wniosku o wydanie w celu przeprowadzenia postępowania karnego dołącza się uwierzytelniony odpis postanowienia o tymczasowym aresztowaniu z opisem czynu przestępnego oraz tekst przepisów prawnych dotyczących czynu popełnionego przez osobę, której wydania się żąda. Przy przestępstwie przeciwko mieniu należy nadto podać wysokość szkody, jaka powstała lub mogła powstać na skutek czynu przestępnego.

2. Do wniosku o wydanie w celu wykonania kary dołącza się uwierzytelniony odpis prawomocnego wyroku oraz tekst przepisów prawnych dotyczących czynu popełnionego przez skazanego. Jeżeli skazany rozpoczął odbywanie kary, należy podać, jaką część odbył.

3. Do wniosku o wydanie należy również dołączyć w miarę możliwości rysopis osoby, której wydania się żąda, dane o jej obywatelstwie, stosunkach osobistych i miejscu pobytu, o ile dane te nie wynikają z wyroku lub postanowienia o tymczasowym aresztowaniu, a nadto jej fotografie i odciski palców.

Artykuł 68

Uzupełnienie wniosku o wydanie

Jeżeli otrzymane dane nie są wystarczające do rozstrzygnięcia wniosku o wydanie, wezwana Umawiająca się Strona może żądać ich uzupełnienia, zakreślając w tym celu termin do dwóch miesięcy. Termin ten może być przedłużony z ważnych przyczyn.

Artykuł 69

Aresztowanie w celu wydania

Po otrzymaniu wniosku o wydanie wezwana Umawiająca się Strona podejmie niezwłocznie środki celem aresztowania osoby, której wydania się żąda, z wyjątkiem wypadków, gdy jest oczywiste, że zgodnie z niniejszą umową wydanie nie może nastąpić.

Artykuł 70

Aresztowanie przed otrzymaniem wniosku

1. Aresztowanie może nastąpić także przed otrzymaniem wniosku o wydanie, jeżeli wzywająca Uma-

wiająca się Strona wyraźnie o to wystąpi, powołując się na postanowienie o tymczasowym aresztowaniu lub na wyrok stanowiący podstawę wniosku o wydanie. O aresztowanie wystąpić można pocztą, telegramem lub za pomocą innych środków, wykluczających jakiegokolwiek wątpliwości.

2. O aresztowaniu dokonany stosownie do ustępu 1 należy niezwłocznie zawiadomić drugą Umawiającą się Stronę.

Artykuł 71

Zwolnienie osoby aresztowanej

1. Wezwana Umawiająca się Strona może zwolnić osobę aresztowaną stosownie do artykułu 69, jeżeli w terminie określonym w artykule 68 nie nadestano uzupełniających danych, o które ta Strona wystąpiła.

2. Osobę aresztowaną stosownie do artykułu 70 ustęp 1 zwalnia się, jeżeli wniosek o jej wydanie nie wpłynie w terminie jednego miesiąca od dnia, w którym druga Umawiająca się Strona została powiadomiona o tymczasowym aresztowaniu.

Artykuł 72

Odroczenie wydania

Jeżeli na terytorium wezwanej Umawiającej się Strony przeciwko osobie, której wydania się żąda, toczy się postępowanie karne lub została ona skazana za inne przestępstwo, wydanie może ulec odroczeniu do czasu zakończenia postępowania karnego lub całkowitego wykonania orzeczonej kary albo do chwili zwolnienia tej osoby przed ukończeniem odbywania kary.

Artykuł 73

Wydanie czasowe

1. Wydanie czasowe osoby, której wydania się żąda, następuje na uzasadniony wniosek wzywającej Umawiającej się Strony wtedy, gdy odroczenie wydania spowodowałoby przedawnienie postępowania karnego lub poważnie utrudniałoby postępowanie w sprawie o przestępstwo popełnione przez tę osobę.

2. Osoba wydana czasowo zostanie przekazana z powrotem niezwłocznie po zakończeniu czynności procesowych, dla których przeprowadzenia została wydana, nie później jednak niż w ciągu trzech miesięcy od dnia wydania czasowego.

Artykuł 74

Zbieg wniosków o wydanie

Jeżeli wydania tej samej osoby domaga się kilka państw, wezwana Umawiająca się Strona rozstrzygnie, któremu z państw osobę tę wyda. Przy podejmowaniu takiej decyzji bierze się pod uwagę wszystkie okoliczności, w szczególności obywatelstwo danej osoby, miejsce popełnienia i charakter przestępstwa.

Artykuł 75

Ograniczenie ścigania osoby wydanej

1. Przeciwko osobie wydanej nie można bez zgody wezwanej Umawiającej się Strony wszcząć postępowania karnego ani wykonać w stosunku do niej kary, nie może ona być również wydana trzeciemu państwu z powodu innego czynu przestępnego popełnionego przed wydaniem aniżeli ten, za który została wydana.

2. Zgoda wezwanej Umawiającej się Strony nie jest wymagana, jeżeli:

- 1) osoba wydana nie opuściła w ciągu jednego miesiąca po zakończeniu postępowania karnego lub po wykonaniu kary terytorium wzywającej Umawiającej się Strony. Do tego terminu nie wlicza się czasu, w którym osoba wydana nie mogła bez swej winy opuścić terytorium wzywającej Umawiającej się Strony;
- 2) osoba wydana opuściła terytorium wzywającej Umawiającej się Strony, lecz na terytorium to dobrowolnie powróciła.

Artykuł 76

Wykonanie wydania

Wezwana Umawiająca się Strona zawiadomi wzywającą Umawiającą się Stronę o miejscu i dacie wydania. Jeżeli wzywająca Umawiająca się Strona nie przejmie osoby podlegającej wydaniu w terminie piętnastu dni od daty ustalonej dla wydania, osoba ta może być zwolniona.

Artykuł 77

Ponowne wydanie

Jeżeli osoba wydana uchyli się w jakikolwiek sposób od postępowania karnego lub od wykonania kary i powróci na terytorium wezwanej Umawiającej się Strony, zostanie ona wydana na ponowny wniosek bez potrzeby przesyłania dokumentów przewidzianych w artykule 67.

Artykuł 78

Zawiadomienie o wyniku postępowania karnego

Wzywająca Umawiająca się Strona zawiadomi niezwłocznie wezwaną Umawiającą się Stronę o wyniku postępowania karnego przeciwko osobie wydanej. W razie wydania prawomocnego orzeczenia przesyła się jego odpis.

Artykuł 79

Tranzyt

1. Jedna z Umawiających się Stron zezwoli na wniosek drugiej Umawiającej się Strony na tranzyt przez swoje terytorium osób wydanych przez państwo trzecie wzywającej Umawiającej się Stronie. Wezwana

Umawiająca się Strona może nie udzielić zezwolenia, jeżeli stosownie do niniejszej umowy nie istnieje obowiązek wydania.

2. Wniosek o zezwolenie na tranzyt składa się i rozpatruje w takim samym trybie, jak wniosek o wydanie.

3. Wezwana Umawiająca się Strona dokonuje tranzytu w taki sposób, jaki jej najbardziej odpowiada.

4. Zezwolenie na tranzyt nie jest wymagane w razie jego dokonywania drogą powietrzną bez międzylądowania.

Artykuł 80

Koszty wydania i tranzytu

Koszty wydania ponosi ta Umawiająca się Strona, na której terytorium koszty te powstały. Koszty tranzytu ponosi wzywająca Umawiająca się Strona.

Rozdział trzeci

Postanowienia szczególne dotyczące pomocy prawnej w sprawach karnych

Artykuł 81

Czasowe przekazywanie osób pozbawionych wolności

1. Jeżeli osoba wezwana w charakterze świadka, którego przesłuchanie jest konieczne, jest pozbawiona wolności na terytorium wezwanej Umawiającej się Strony, właściwe organy tej Umawiającej się Strony zarządzają przekazanie osoby na terytorium wzywającej Umawiającej się Strony. Osoba ta będzie pozostawać w areszcie i po zakończeniu przesłuchania zostanie niezwłocznie przekazana z powrotem.

2. Jeżeli wyniknie potrzeba przesłuchania w charakterze świadka osoby pozbawionej wolności na terytorium państwa trzeciego, właściwe organy wezwanej Umawiającej się Strony udzielą zezwolenia na tranzyt tej osoby przez terytorium swego państwa.

Artykuł 82

Wydawanie przedmiotów

1. Przedmioty uzyskane przez sprawcę w wyniku przestępstwa lub przedmioty uzyskane w drodze ich wymiany, jak również inne przedmioty stanowiące dowody rzeczowe w postępowaniu karnym, wydaje się wzywającej Umawiającej się Stronie.

2. Wezwana Umawiająca się Strona może czasowo odroczyć wydanie przedmiotów, jeżeli są one niezbędne w innym postępowaniu karnym.

3. Prawa osób trzecich do przedmiotów, które zostały wydane drugiej Umawiającej się Stronie, pozostają nienaruszone. Po zakończeniu postępowania karnego przedmioty te zostają zwrócone tej Umawiającej

się Stronie, która je wydała, lub za zgodą tej Strony zostają wydane bezpośrednio osobom uprawnionym.

4. Przy wydawaniu przedmiotów stosownie do niniejszego artykułu nie mają zastosowania przepisy ograniczające wwóz i wywóz przedmiotów i wartości dewizowych.

Artykuł 83

Zawiadomienia o skazaniach

Umawiające się Strony zawiadamiają się wzajemnie o prawomocnych wyrokach wydanych przez sądy jednej Umawiającej się Strony wobec obywateli drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 84

Informacje o prawomocnych wyrokach

Umawiające się Strony udzielają sobie na uzasadniony wniosek informacji o prawomocnych wyrokach wydanych przez sądy jednej Umawiającej się Strony wobec osób nie będących obywatelami wzywającej Umawiającej się Strony.

Artykuł 85

Przesyłanie odcisków palców

Umawiające się Strony przesyłają sobie wzajemnie na wniosek odciski palców osób wymienionych w artykułach 83 i 84.

Artykuł 86

Przesyłanie informacji na wniosek

Umawiające się Strony przesyłają na wniosek pełne informacje dotyczące skazanych obywateli drugiej Umawiającej się Strony, jak również informacje o późniejszych orzeczeniach dotyczących tych skazanych.

Artykuł 87

Udział przedstawicieli organu wzywającego

Przedstawiciele organu wzywającego mogą być obecni przy podejmowaniu czynności z zakresu pomocy prawnej na terytorium Strony wezwanej; udział ten wymaga zgody w Rzeczypospolitej Polskiej — Ministerstwa Sprawiedliwości, a w Republice Estońskiej — Ministerstwa Sprawiedliwości lub Prokuratury Państwa.

Rozdział czwarty

Wykonywanie orzeczeń sądowych w sprawach karnych

Artykuł 88

Definicje

1. W rozumieniu niniejszego rozdziału wyrażenie „medyczny środek zabezpieczający” oznacza:

1) w Rzeczypospolitej Polskiej — umieszczenie osoby w szpitalu psychiatrycznym albo w innym odpowiednim zakładzie i umieszczenie w zakładzie leczenia odwykowego;

2) w Republice Estońskiej — umieszczenie osoby w szpitalu psychiatrycznym.

2. W rozumieniu niniejszej umowy następujące wyrażenia oznaczają:

„Państwo wydania wyroku” — państwo, w którym zostało wydane orzeczenie sądowe zawierające sankcję, która ma być wykonana;

„Państwo wykonania wyroku” — państwo, które przejęło lub ma przejąć wykonanie kary pozbawienia wolności lub środków zabezpieczających.

Artykuł 89

Zasada ogólna

1. Umawiające się Strony zobowiązują się wzajemnie, na wniosek, zgodnie z postanowieniami niniejszej umowy, do przejmowania wykonania orzeczeń w sprawach karnych, na mocy których sądy jednej Umawiającej się Strony orzekły prawomocnie wobec obywateli drugiej Umawiającej się Strony karę pozbawienia wolności lub środki zabezpieczające.

2. Z wnioskami, o których mowa w ustępie 1, może wystąpić zarówno Państwo wydania wyroku, jak i Państwo wykonania wyroku.

Artykuł 90

Prawo skazanego

Skazany może występować z inicjatywą podjęcia czynności, o których mowa w artykule 89, do organów centralnych każdej z Umawiających się Stron. Każdy skazany, do którego może mieć zastosowanie niniejszy rozdział umowy, zostanie powiadomiony przez Państwo wydania wyroku o istotnych postanowieniach niniejszego rozdziału.

Artykuł 91

Zasada karalności sądowej

Przejęcie wykonania orzeczenia nastąpi tylko w wypadku, gdy czyn stanowiący podstawę orzeczenia jest karalny sądownie również według prawa Państwa wykonania wyroku lub byłby karalny sądownie, gdyby czyn taki został popełniony na terytorium Państwa wykonania wyroku.

Artykuł 92

Przestępstwa polityczne

1. Przejęcie wykonania orzeczenia nie nastąpi, jeżeli czyn stanowiący podstawę orzeczenia jest zdaniem Państwa wezwanego przestępstwem o charakterze politycznym.

2. Nie będzie uważane za przestępstwo o charakterze politycznym takie przestępstwo, które przy wzięciu pod uwagę wszystkich okoliczności konkretnego wypadku, a w szczególności pobudek działania, sposobu dokonania czynu, środków użytych lub których użyciem grożono, jak również skutków rzeczywistych lub zamierzonych, ma bardziej charakter kryminalny niż polityczny.

Artykuł 93

Przestępstwa wojskowe

Przejęcie wykonania orzeczenia nie nastąpi, jeżeli czyn stanowiący podstawę orzeczenia polega zdaniem Państwa wezwanego wyłącznie na naruszeniu obowiązków wojskowych.

Artykuł 94

Przestępstwa skarbowe

W sprawach o przestępstwa skarbowe nie może nastąpić odmowa przejęcia wykonania orzeczenia z tego tylko powodu, że prawo Państwa wykonania wyroku nie zawiera przepisów dotyczących danin publicznych, ceł, monopolu lub obrotu dewizowego albo przepisów o handlu zagranicznym lub reglamentacji towarów tego samego rodzaju, które są zawarte w prawie Państwa wydania wyroku.

Artykuł 95

Przedawnienie

Przejęcie wykonania orzeczenia nie nastąpi, jeżeli wykonanie kary lub środków zabezpieczających uległo przedawnieniu według prawa jednej z Umawiających się Stron.

Artykuł 96

Sądy szczególne

Przejęcie wykonania orzeczenia nie nastąpi, jeżeli wyrok został wydany przez sąd szczególny.

Artykuł 97

Wyroki wobec nieobecnych

Przejęcie wykonania orzeczenia nie nastąpi, jeżeli wyrok został wydany pod nieobecność skazanego.

Artykuł 98

Zasada powagi rzeczy osądzonej

Przejęcie wykonania orzeczenia nie nastąpi, jeżeli skazany został w Państwie wykonania wyroku prawomocnie skazany lub niewinny za ten sam czyn.

Artykuł 99

Przestanki przejęcia

1. Przejęcie wykonania orzeczenia może nastąpić tylko za zgodą skazanego. Jeżeli skazany nie jest zdol-

ny do wyrażenia skutecznej prawnie zgody, to musi ją wyrazić jego przedstawiciel ustawowy.

2. Przejęcie wykonania orzeczenia nie nastąpi, jeżeli skazany jest pozbawiony wolności w Państwie wydania wyroku i w dniu wplynięcia wniosku pozostała do odbycia kara pozbawienia wolności lub środek zabezpieczający nie przekraczające sześciu miesięcy. Przy ocenie tej przestanki dodaje się wszystkie kary pozbawienia wolności i środki zabezpieczające albo ich części pozostałe do wykonania. Jeżeli czas trwania środków zabezpieczających nie został określony, to przyjmuje się dzień, w którym według prawa Państwa wydania wyroku doszłoby najpóźniej do ich uchylenia.

Artykuł 100

Rozstrzygnięcie wniosku

Państwo wezwane zawiadamia w możliwie krótkim czasie Państwo wzywające, w jakim zakresie wniosek o przejęcie wykonania orzeczenia został uwzględniony. Całkowita lub częściowa odmowa wymaga uzasadnienia.

Artykuł 101

Wykonywanie orzeczeń

1. Jeżeli nastąpi przejęcie wykonania orzeczenia, to sądy Państwa wykonania wyroku określą według swego prawa podlegającą wykonaniu karę pozbawienia wolności lub środki zabezpieczające, biorąc pod uwagę w możliwie największym stopniu karę pozbawienia wolności lub środki zabezpieczające orzeczone w Państwie wydania wyroku.

2. Na skutek przejęcia wykonania orzeczenia przez Państwo wykonania wyroku skazany nie może być w żadnym wypadku w sytuacji mniej korzystnej od tej, w jakiej by się znajdował w razie dalszego wykonywania orzeczenia w Państwie wydania wyroku.

3. Wykonanie orzeczenia wyłącznie z przedterminowym zwolnieniem następuje zgodnie z prawem Państwa wykonania wyroku. Jeżeli przepisy prawa Państwa wydania wyroku dotyczące przedterminowego zwolnienia są dla skazanego korzystniejsze, podlegają one zastosowaniu.

4. Na poczet kary pozbawienia wolności lub środków zabezpieczających zalicza się w Państwie wykonania wyroku okres pozbawienia wolności lub stosowania środków zabezpieczających w Państwie wydania wyroku.

Artykuł 102

Wykonanie części orzeczenia

Jeżeli nastąpiło skazanie za więcej niż jedno przestępstwo, a przejęcie wykonania orzeczenia dotyczy tylko kary pozbawienia wolności lub środka zabezpieczającego, odnoszących się do niektórych z tych przestępstw, to sąd Państwa wykonania wyroku określi

w postępowaniu, o którym mowa w artykule 101, karę pozbawienia wolności lub środek zabezpieczający, podlegające wykonaniu w odniesieniu do tych przestępstw.

Artykuł 103

Skutki przejścia wykonania

1. W czasie wykonywania kary pozbawienia wolności lub środka zabezpieczającego w Państwie wykonania wyroku, Państwo wydania wyroku nie podejmuje dalszych czynności związanych z ich wykonaniem.

2. Państwo wydania wyroku jest uprawnione do wykonania pozostałej części kary lub środka zabezpieczającego, jeżeli skazany uchylając się od wykonania orzeczenia w Państwie wykonania wyroku opuścił jego terytorium. Państwo wykonania wyroku zawiadamia niezwłocznie Państwo wydania wyroku o tych okolicznościach.

3. Uprawnienie Państwa wydania wyroku, o którym mowa w ustępie 2, wygasa ostatecznie, jeżeli kara pozbawienia wolności lub środki zabezpieczające zostały wykonane lub darowane.

Artykuł 104

Ułaskawienie i amnestia

1. Ułaskawienie skazanego może nastąpić w Państwie wykonania wyroku. Państwo wydania wyroku może zwrócić się do Państwa wykonania wyroku z postulatem ułaskawienia. Postulat ten będzie życzyliwie potraktowany przez Państwo wykonania wyroku. Nie narusza to prawa Państwa wydania wyroku do ułaskawienia ze skutecznością na swoim terytorium.

2. Państwo wykonania wyroku stosuje wobec skazanego amnestię wydaną zarówno w Państwie wykonania wyroku, jak i w Państwie wydania wyroku.

Artykuł 105

Uchylenie lub zmiana orzeczenia

Do uchylenia lub zmiany orzeczenia przejętego do wykonania właściwe wyłącznie jest Państwo wydania wyroku.

Artykuł 106

Zawiadomienie

1. Umawiające się Strony zawiadamiają się wzajemnie, w możliwie krótkim czasie, o wszystkich okolicznościach, które mogłyby mieć wpływ na wykonanie orzeczenia.

2. Państwo wydania wyroku zawiadamia Państwo wykonania wyroku w szczególności o amnestii oraz uchyleniu lub zmianie orzeczenia przejętego do wykonania.

3. Państwo wykonania wyroku zawiadamia Państwo wydania wyroku w szczególności o wykonaniu orzeczenia.

Artykuł 107

Przekazanie

1. Jeżeli skazany przebywa na terytorium Państwa wydania wyroku, Państwo to podejmie w możliwie krótkim czasie wszelkie konieczne środki do przekazania skazanego organom Państwa wykonania wyroku.

2. Państwo wydania wyroku i Państwo wykonania wyroku porozumiewają się co do czasu i miejsca przekazania skazanego organom Państwa wykonania wyroku, a w miarę konieczności organom państwa tranzytowego.

3. Osoby eskortujące jednej Umawiającej się Strony, które mają doprowadzić skazanego na terytorium drugiej Umawiającej się Strony lub jego z tego terytorium odebrać, są uprawnione do zastosowania na terytorium drugiej Umawiającej się Strony niezbędnych środków w celu uniemożliwienia ucieczki skazanego, aż do jego przekazania lub po jego przejściu.

4. Państwo wydania wyroku może po przejęciu wykonania orzeczenia przez Państwo wykonania wyroku odroczyć przekazanie skazanego w celu przeprowadzenia postępowania karnego w związku z innym przestępstwem albo w celu wykonania kary pozbawienia wolności lub środka zabezpieczającego, orzeczonych przez jej sądy za inne przestępstwo.

Artykuł 108

Zasada specjalności

1. Jeżeli skazany został przekazany zgodnie z niniejszą umową z Państwa wydania wyroku do Państwa wykonania wyroku, nie może być on ścigany, skazany ani poddany w inny sposób ograniczeniu wolności w związku z czynem popełnionym przed przekazaniem, którego nie dotyczy zgoda na przejęcie wykonania.

2. Ograniczeń, o których mowa w ustępie 1, nie stosuje się, jeżeli:

- 1) Państwo wydania wyroku wyrazi zgodę na wszczęcie postępowania karnego, wykonanie kary lub środków zabezpieczających;
- 2) przekazany skazany pozostał w Państwie wykonania wyroku dłużej niż 45 dni po ostatecznym zwolnieniu, chociaż miał prawo i mógł terytorium tego Państwa opuścić, albo gdy po opuszczeniu tego Państwa dobrowolnie tam powrócił.

Artykuł 109

Wniosek i załączniki

1. Wnioski przewidziane w niniejszym rozdziale sporządza się w formie pisemnej.

2. Do wniosku Państwa wydania wyroku załącza się:

- 1) oryginał albo poświadczony odpis lub kopię orzeczenia zaopatrzonego w potwierdzenie prawomocności i wykonalności;
- 2) tekst zastosowanych przepisów prawnych, jak również przepisów dotyczących warunkowego zwolnienia;
- 3) możliwie dokładne dane o skazanym, jego obywatelstwie oraz miejscu zamieszkania lub pobytu;
- 4) zaświadczenie o okresie pozbawienia wolności lub stosowania środków zabezpieczających, który podlega zaliczeniu;
- 5) jeżeli skazany przebywa w Państwie wydania wyroku — protokół sporządzony przy udziale skazanego, z którego wynika jego zgoda, na przejście wykonania kary pozbawienia wolności lub środków zabezpieczających;
- 6) inne dokumenty, które mogą mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia wniosku;
- 7) tłumaczenie na język drugiej Umawiającej się Strony wniosku i dokumentów wymienionych w niniejszym ustępie.

3. Do wniosku Państwa wykonania wyroku załącza się informacje i materiały wymienione w punktach 3, 6 i 7 ustępu 2 oraz pismo zawierające zgodę skazanego.

4. W wypadku uwzględnienia wniosku określonego w ustępie 3 Państwo wydania wyroku dołącza do swojej zgody dokumenty wymienione w punktach 1, 2 i 4 ustępu 2.

Artykuł 110

Uzupełnienie wniosku

Jeżeli Państwo wezwane uzna przekazane dane i dokumenty za niewystarczające, zwraca się z wnioskiem o ich uzupełnienie. Dla uzyskania tego uzupełnienia Państwo wezwane może ustalić stosowny termin; na wniosek termin ten można przedłużyć. W bra-

ku uzupełnienia rozstrzyga się wniosek na podstawie posiadanych danych i dokumentów.

CZĘŚĆ CZWARTA

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Artykuł 111

Umowa niniejsza nie narusza postanowień innych umów obowiązujących jedną lub obie Umawiające się Strony.

Artykuł 112

Umowa niniejsza podlega ratyfikacji i wejdzie w życie po upływie sześćdziesięciu dni od dnia wymiany dokumentów ratyfikacyjnych. Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych nastąpi w Warszawie.

Artykuł 113

Umowa niniejsza zawarta jest na okres pięciu lat. Ulega ona przedłużaniu na dalsze pięcioletnie okresy, jeżeli żadna z Umawiających się Stron nie wypowie jej w drodze notyfikacji co najmniej na sześć miesięcy przed upływem danego okresu.

Sporządzono w Tallinie dnia 27 listopada 1998 r. w dwóch egzemplarzach, każdy w językach polskim i estońskim, przy czym obydwie teksty mają jednakową moc.

Na dowód czego pełnomocnicy Umawiających się Stron podpisali niniejszą umowę i opatrzili ją pieczęciami.

W imieniu
Rzeczypospolitej Polskiej

H. Suchocka

W imieniu
Republiki Estońskiej

P. Varul

Po zaznajomieniu się z powyższą umową, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- została ona uznana za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych,
- jest przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona,
- będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 21 września 1999 r.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *A. Kwaśniewski*
L.S.

Prezes Rady Ministrów: *J. Buzek*